

Veenweiden Nieuwsbrief

18

MEI 2024

Waar natuur, landbouw en beleving samenkomen

In onze mooie Krimpenerwaard leggen we 2.250 hectare nieuwe natuur aan. Weidevogels en planten vinden hier een uitnodigend thuis terwijl er plek blijft voor vitale en toekomstgerichte landbouw. En inwoners en bezoekers genieten van het oer-Hollandse veenweidelandschap. Gemeente, provincie, hoogheemraadschap en agrarische ondernemers combineren hier samen natuurbehoud, landbouw en recreatie.

Afplaggen: alleen waar het echt nodig is

Door Kees Kapteijn, programmamanager Veenweiden Krimpenerwaard

Afplaggen, het verwijderen van de bovenste grondlaag met begroeiing, staat de laatste tijd in de schijnwerpers. Zeker na het grondwerk langs de N210 in Den Hoek. Nut en noodzaak van afplaggen zit bij veel agrariërs hoog.

Grondbalans

Afplaggen doen we om zeldzame schrale graslanden terug te krijgen en is belangrijk om de waterkwaliteit te verbeteren. Met de grond die we weghalen, leggen we dammen, peilkeringen en beheerpaden in het gebied aan. Om het onvermijdelijke grondverlies door oxidatie van het afgegraven veen zoveel mogelijk te beperken, verwerken we de grond direct laagsgewijs in dammen en peilkeringen. Na het aanbrengen zaaien we de verse beheerpaden zo snel mogelijk in, en beheren we intensief om veruiging te beperken. Dat afplaggen helpt om zeldzame natte schraallanden te behouden en herstellen, zien we op terreinen die we enkele jaren geleden afplagden. Daar komen al tal van zeldzame en bedreigde plantensoorten terug.

Lange adem

Uiteraard monitoren we de effecten van de inrichting op de water- en natuurkwaliteit. Is dit water- en natuurbehoud zó belangrijk dat het opweegt tegen de overtuiging van veel agrariërs

dat afplaggen onomkeerbare schade toebrengt aan vruchtbare landbouwgrond? Enkele agrariërs vroegen om meer onderzoek omdat er voorbeelden zijn van schraallanden die ontstaan zonder de vruchtbare landbouwgrond te verspillen. Inderdaad, op percelen die de laatste decennia (bijna) niet bemest zijn, kan fosfaat uit de bodem gehaald worden door uitmijnen of intensief verschrallingsbeheer en kan schraal grasland terugkomen. Maar dit kan dus lang niet overal én het vergt een hele lange adem.

Zaadbank

We deden vooraf uitgebreid bodemonderzoek om niet onnodig af te plaggen en de kansrijke percelen te selecteren voor de ontwikkeling van schraallanden. Er zijn percelen waar we helemaal niet afplaggen omdat die al een gunstige uitgangssituatie hebben. Wat ook blijkt, is dat onder de vruchtbare toplaag een rijke zaadbank uit het verleden zit die vrijkomt na het afplaggen. Die zaadbank vergroot de kans op herstel van de natte schraallanden op veel kortere termijn. Dat herstel helpt de biodiversiteit te behouden en versterken. En dat is urgent want de sterke afname van de biodiversiteit vraagt om actie en herstel op korte termijn.

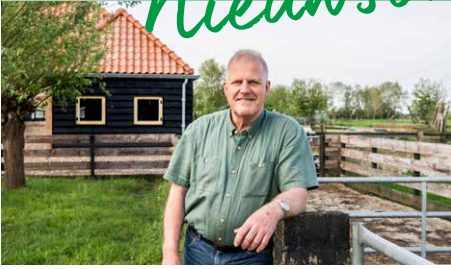
We hebben in grofweg 10% van het gebied de opgave om deze zeldzame graslanden te herstellen. Een doelstelling die in het bestemmingsplan is vastgelegd. Waar het niet kan of hoeft, plaggen we niet. Op bijna een derde van de percelen in Kattendijksblok, Middelblok en Oudeland passen we in plaats daarvan intensief ontwikkelingsbeheer toe.

In met name Kattendijk zijn er veel prachtige bloemrijke oevers. Zulke oevers laten we overal zo veel mogelijk intact en verbreden we hooguit.

Geleidelijke verhoging

In Middelblok en Kattendijk herstellen we de landscheidingskade en realiseren we een ecologische verbinding. Dit vergt technische ingrepen omdat we de kade moeten verstevigen en ophogen aangezien deze ook als peilkering fungeert. Daarna verhoogt het Hoogheemraadschap het waterpeil conform het peilbesluit. Dat zal geleidelijk over meerdere jaren plaatsvinden.

Zelfrealisator Wim van Dam: “samen natuur verbeteren”

Stolkwijker Wim van Dam is ambtenaar, boer en natuurbeheerder. Hij werkt bij het hoogheemraadschap en is daarnaast hobbyboer en boerenzoon in hart en nieren. Zijn voorouders waren allemaal agrariërs. Als 5e generatie woont hij met zijn gezin en vee op zijn geboortegrond aan de Beijerscheweg 46. “Samen leven, samen oud worden en elkaar helpen, dat vind ik mooi. Ik hoop dat mijn dochter hier straks ook weer komt wonen met haar gezin.”

Blootmachine

Voor veel agrariërs voelt de natuurinrichting als een gedwongen huwelijk. Als hobbyboer ziet Wim toch ook de voordelen. “Ik deed al lang aan natuurbeheer en had al veel natuurlijke oevers. Met de inrichtingssubsidie kan ik nu 3,5 van mijn 4,5 hectare grond inrichten als kruiden- en faunarijck grasland. Ons land valt in ‘geel gebied’ dat wil zeggen natuur met agrarisch medegebruik. We leggen aan de noordkant van onze grond langs de Midden wetering een natuurvriendelijke oever aan van takkenbossen die tevens dienst doet als vooroeververdediging om verdere oevererosie tegen te gaan. Ook verruimen we een tweetal dwarsslotten tot zgn. slootdriesprongen en planten knotwilgen. Die bieden schaduw aan mijn vee dat gewoon in het zomerseizoen op het land kan blijven lopen.” Wat de koeien niet lusten aan

kruiden, eten de schapen weer op. En de overblijvende lange stengels maait Wim met een ‘blootmachine’ die het korte gras en kruiden laat staan.

Ambassadeur

“Programma Veenweiden Krimpenerwaard kan landelijk als voorbeeld dienen hoe je samen natuur kunt verbeteren en een verdienmodel voor boeren kunt behouden. Boeren zijn de goedkoopste natuurbeheerders. Belangrijk is dat natuurbeheerders enthousiast blijven. Zij zijn de ambassadeurs. Soms moet je als overheid een stapje terug doen, ik denk hierbij aan het afplaggen van percelen. Hier is in de streek geen draagvlak voor. Deze inrichtingsmaatregel zou men achterwege moeten laten, gelet op de hiermee gepaard gaande CO2 uitstoot en de onherstelbare littekens die dit in het landschap achterlaat. Daarna kunnen weer stappen vooruit gezet worden in de natuurontwikkeling.” Als lid van de Commissie Pacht en Zelfrealisatie weet Wim hoe belangrijk het is om samen te werken: ‘Alleen weet je iets, met z’n allen weet je een heleboel.’

Werken in en aan het water in Den Hoek

Door de overvloedige regenval blijft het lastig werken in polder Den Hoek, bijvoorbeeld bij het plaatsen van beschoeiingen of waterplanten in beschermende rasters. Gelukkig hadden we het gras al verwijderd. Langs de wegen werken lukt wel: de Tiendweg

Oost is verhard en de beschoeiing is daar en langs de Wetering Oost nu klaar. Verder leggen we een stuw en vistrap aan naast de Okkerse Kade. Binnenkort plaatsen we diverse kleinere putstuwen om de verschillende waterpeilen beter te reguleren. De fundering van de windmolen staat klaar, het wachten is op de levering van de stalen molen. Op veel plekken werken we nu niet vanwege het broedseizoen. Daarom stellen we het beplanten van de natuurvriendelijke oevers uit.

Ganzen

Om te voorkomen dat ganzen de nieuwe planten opeten, plaatsen we er biologisch afbreekbare rasters overheen. Na twee jaar zijn deze rasters helemaal verteerd en zijn de planten sterk genoeg om bestand te zijn tegen

ganzen. Bovendien strooien we doelsoortenmaaisel, afkomstig uit nabijgelegen natuurgebieden. Daarin zitten zaden van bijzondere planten die we graag in Den Hoek zien groeien. Als we klaar zijn, dragen we het gebied volledig over aan de beheerders.

Meer informatie:

[veenweidenkrimpenerwaard.nl/
deelgebieden/den-hoek](https://veenweidenkrimpenerwaard.nl/deelgebieden/den-hoek)

Inloopbijeenkomst maart 2024

Recreatieplan voor de nieuwe natuur

Door Sjaak Punt, landschapsarchitect

Gemeente en provincie investeren naast de ontwikkeling van nieuwe natuur ook in het beleefbaar maken ervan. Het recreatieplan richt zich op wandelen en natuurbeleving in het gebied dat zich kenmerkt door zijn weidse vergezichten, lange lijnen, agrarische natuur, flora en fauna, rust en eenvoud. De landscheidingskades worden wandelroutes die de deelgebieden onderling verbinden, met wandelrondjes in ieder deelgebied.

Wandelrondjes

De natuurontwikkeling voegt een nieuwe kwaliteit toe aan het landschap die de aantrekkingskracht vergroot. Wandelers kunnen genieten van diverse wandelrondjes waar je kenmerkende landschapselementen en de bijzondere flora en fauna kan beleven. Zoals de linten, de tiendwegen met haakse vergezichten over sloten en boezems, de landscheidingskades die het open landschap scherp in twee werelden verdelen en de rivierdijken die de Krimpenerwaard omsluiten. Fietsers doorkruisen gemakkelijk het hele palet aan natuurtypen en kunnen tussendoor een wandelrondje lopen.

Natuurlijk

Welke recreatieve voorzieningen er komen, hangt af van het natuurtype. Zo loopt een wandel/ fietsroute om een weidevogelkern heen in plaats van erdoor. Recreatieve elementen zoals bankjes, uitkijpunten en wandelbruggen, stemmen we ook zorgvuldig af op de natuurlijke landschapkenmerken. Eenvoud, lange lijnen en natuurlijke materialen staan daarbij centraal.

Provincie onderzoekt stand boerenlandvogels

Zuid-Holland is een belangrijke provincie voor boerenlandvogels zoals de grutto, Kievit, veldleeuwerik en patrijs. Ruim 15% van de gruttoparen in Nederland komen voor in Zuid-Holland. Helaas gaat het niet goed met veel boerenlandvogels in Nederland, en in onze provincie is dat beeld niet anders. In de terugloop zijn duidelijke verschillen te zien tussen gangbaar boerenland en natuurgebieden die zijn ingericht en beheerd ten behoeve van weidevogels, zoals Veenweiden Krimpenerwaard. Onderzoekers constateren een toename van de weidevogel broedparen binnen het natuurgebied de Nesse dat 7 jaar geleden is ingericht. De vernatting van dit natuurgebied door een hoger waterpeil heeft een aantrekkende werking op potentiële broedvogels.

Lees [hier](#) het hele artikel.

Kievit

Waterkwaliteit nog niet overal goed genoeg

Amerikaanse rivierkreeften en veel niet-natuurlijke stoffen zoals PFAS-stoffen zetten de waterkwaliteit in de Krimpenerwaard onder druk, blijkt uit de jaarlijkse waterkwaliteitsrapportage van het hoogheemraadschap. De rapportage meldt ook een positieve ontwikkeling: de hoeveelheid fosfaat in het water neemt geleidelijk af in gebieden met grasland.

Kreeft

Waterplanten zijn belangrijk voor

een goede waterkwaliteit. Ze spelen een rol bij zuurstofproductie in het water en vormen een leefgebied voor waterdieren. In de Krimpenerwaard zien we een sterke afname, vermoedelijk door de vele Amerikaanse rivierkreeften die de planten losknippen en opeten. Waar tien jaar geleden nog in vrijwel iedere sloot onderwaterplanten groeiden, was dat in 2023 nog maar in één op de dertig sloten.

Lees [hier](#) het hele artikel.

Grutto

Colofon

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Stuurgroep Veenweiden Krimpenerwaard

Aanmelden en afmelden voor de nieuwsbrief, stel uw vraag of maak een afspraak voor een gesprek via: info@veenweidenkrimpenerwaard.nl

Meer informatie:

www.veenweidenkrimpenerwaard.nl

Samenstelling en redactie:

Programmabureau Veenweiden Krimpenerwaard

Vormgeving:

Vakteam Grafimedia, provincie Zuid-Holland

Beeldmateriaal:

Provincie Zuid-Holland, gemeente Krimpenerwaard, Zuid-Hollands Landschap, Hoogheemraadschap voor Schieland en de Krimpenerwaard, Stephan Tellier, Sjaak Punt, Programmabureau Veenweiden Krimpenerwaard